

Nr 202.

Av herr Persson i Landafors m. fl., om upptagande av en särskild skatt på exportens devalveringsvinster.

Vid Arosmässan i Västerås föregående höst framhöll finansministern att devalveringen väntades fördyra importen med cirka 700 miljoner kronor medan exporten kunde påräkna prisstegringar som höjde vinsten med 400 à 500 miljoner kronor. I Bilaga 1 till statsverkspropositionen — Konjunkturläget — har ett senare försök gjorts att uppskatta konsekvenserna av devalveringen:

»För Sveriges del har beräknats, att kostnaderna för en volymmässigt oförändrad årsimport med samma länderfördelning som under första halvåret 1949 skulle komma att stiga med drygt 800 miljoner kronor eller 20 % under förutsättning att samtliga exportörer till Sverige hölle sina priser oförändrade i egen valuta . . . Om man i stället förutsätter att all import från Sverige sker till oförändrade priser i importörernas egen valuta, skulle intäkterna från en volymmässigt oförändrad svensk årsexport med samma länderfördelning som under första halvåret 1949 komma att stiga med cirka 600 miljoner kronor eller 16 %.»

Därjämte räknas tills vidare med en prisstegring på de devalverande ländernas export, som verkar i samma riktning, liksom att de icke devalverande länderna måste sänka sina priser.

Så mycket är alltså klart att importen undergår en väsentlig fördyring och att exportörerna åtminstone en tid framåt erhålla stora extravinster genom de automatiska prisstegringar som bli följden av valutornas omräkningar i samband med devalveringen. Genom subventionsbeslutet skola de direkta prisstegringarna på importen av konsumtionsvaror bäras av skattebetalarna. Enligt förklaringar som avgivits är det meningen att konsumenterna senare skola direkt betala fördyringen av importen.

Det är under sådana förhållanden så mycket märkligare, att exportörerna, som redan före devalveringen hade mycket höga priser — det kan nämnas att den genomsnittliga prisnivån på exportvarorna stigit med 140 procent jämfört med förkrigstiden och att prisstegringen varit särskilt stark för massa, 217 %, papper och papp, 216 %, etc. — skola tillföras stora extravinster utan att vare sig samhället eller de mindre skogsägarna eller arbetarna erhålla något därav. Det vore naturligt, vilket också finansministern erkände i ett interpellationssvar i andra kammaren den 9 december 1949, att exportens extravinster finge hjälpa till att bära kostnaderna för den fördyrade importen, så mycket mer som det enda verkliga skäl som angetts för devalveringen varit hänsynen till exportindustriens möjligheter att hävda sig i den allt hårdare konkurrensen.

Trots detta har regeringen avstått från några åtgärder i syfte att låta de särskilda exportvinsterna bidra till att betala den fördyrade importen. Anledningen till denna uraktlåtenhet var, förklarade finansministern i samma interpellationssvar, hänsyn till önskvärdheten att främja exporten, särskilt till hårdvalutaländerna:

»Regeringen har emellertid vid övervägandet av denna fråga ansett sig böra taga hänsyn särskilt till angelägenheten av att främja vår export på hårdvalutamarknader och har därför icke velat förorda åtgärder, som syfta till en särskild beskattning av dessa exportvinster, när dessa strävanden därigenom skulle motverkas.»

Det anförda skälet är icke hållbart. De priser som exportörerna hade redan före devalveringen voro så höga att de utgjorde stimulans nog till att exportera varor till berörda marknader. Det kan inte heller råda något tvivel om att även vid en betydande prissänkning skulle exportörernas ekonomiska intressen driva dem att uppehålla exporten. Nu blev det i stället en hög prisstegring, som påminde om extravinsterna under krigskonjunkturen.

Det ansågs tidigare att krigskonjunkturvinsterna utsattes för särskild beskattning, vilken för stora vinster kunde bli ganska kännbar. Precis samma motivering kan anföras för att ta ut dessa mervinster i form av beskattning. Det vore fullt skäligt att exempelvis de mindre skogsägarna, som redan fått vidkännas en kännbar minskning av rotvärdena på den skog de sälja till sågverks- och cellulosaindustrien, även finge något med av dessa extravinster. Alldeles särskilt starka skäl kunna anföras för att arbetarna i sågverks- och massaindustrien, som tillhöra låglönegrupperna i vårt land, skulle ha fått en löneförbättring. De formella möjligheterna därtill ha dock stängts till genom lönestoppet. Den just nu lättast framkomliga vägen, om man inte anser det vara riktigt att exportörerna skola få så stora extrainkomster, som få betalas i överkant av konsumenterna genom den fördyrade importen, torde därför vara att staten tar ut en *extraskatt* och utnyttjar dessa extravinster för att betala kostnaderna för importsubventioneringen.

Detta torde praktiskt lättast lösas genom en extrabeskattning enligt de principer som gällde för krigskonjunkturskatten.

Med hänvisning härtill föreslås,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt förslag om upptagande av en särskild, starkt progressiv skatt på exportens devalveringsvinster och förelägger riksdagen detta.

Stockholm i januari 1950.

O. F. Persson,
Landafors.

Helmer Holmberg.

Erik Karlsson.